

Sygn. akt II PK 279/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)
SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)
SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z powództwa W. J.
przeciwko K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 9 marca 2017 r., sygn. akt XXI Pa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i znosi postępowanie przed Sądem
Okręgowym w W. w całości i sprawę przekazuje temu Sądowi
do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód W. J. wniósł o zapłatę kwoty 25.401,58 zł od K. Sp. z o.o. w W. tytułem odszkodowania za dyskryminację ze względu na wiek.

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z 18 października 2016 r., sygn. akt VII P [...], oddalił powództwo, rozstrzygając o kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 9 marca 2017 r., sygn. akt XXI Pa [...], oddalił apelację powoda od powyższego wyroku (pkt 1), rozstrzygając o kosztach procesu (pkt 2).

Wyrok Sądu Okręgowego powód zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie przepisów postępowania, to jest:

(1) art. 149 § 2 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na niewezwaniu powoda i jego pełnomocnika na jedyny termin rozprawy przed Sądem Okręgowym, co uniemożliwiło im zajęcie stanowiska procesowego przed wydaniem wyroku, a tym samym pozbawiło możliwości obrony swoich praw, co stanowi o nieważności postępowania;

(2) art. 325 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym oznaczeniu w wyroku przez Sąd Okręgowy strony pozwanej, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, gdyż doprowadziło do wydania orzeczenia przeciwko nieistniejącej osobie.

Ponadto zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest:

(3) art. 18^{3b} § 1 pkt 2 w związku z art. 18^{3a} § 1 k.p. przez jego niewłaściwe niezastosowanie polegające na przyjęciu, że ciężar dowodu w zakresie wykazania dyskryminacji ze względu na wiek spoczywał na powodzie, podczas gdy po wykazaniu przez powoda, że pracodawca odmawiał mu pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, mimo że miał takie możliwości oraz że pracownicy starsi byli dużo częściej zatrudniani w niepełnym wymiarze czasu pracy niż pracownicy młodszy - ciężar dowodu w zakresie braku dyskryminacji powoda ze względu na wiek przy ustalaniu wymiaru etatu przechodził na pozwaną, która nie wykazała żadnych obiektywnych powodów, dla których sytuację powoda w zakresie warunków zatrudnienia ukształtował mniej korzystnie niż młodszych pracowników;

(4) art. 11³ k.p. przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że do zaistnienia dyskryminacji polegającej na różnicowaniu sytuacji pracowników ze względu na wiek przy ukształtowaniu warunków pracy w zakresie wymiaru czasu pracy, konieczne jest wykazanie, że żaden ze starszych pracowników nie został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, a nie jest wystarczające wykazanie, że znaczna większość spośród pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy była pracownikami starszymi;

(5) art. 29² § 2 k.p. przez jego niewłaściwe niezastosowanie polegające na przyjęciu, że pracodawca był uprawniony do niezatrudniania powoda w pełnym wymiarze czasu pracy, mimo że powód wyrażał wolę zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy oraz istniała możliwość zatrudnienia powoda w pełnym wymiarze czasu pracy, na co wskazywało zatrudnianie przez pozwanego szeregu młodszych od powoda pracowników na stanowiskach pracowników ochrony.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, zniesienie postępowania przed Sądem Okręgowym w W. w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Pozwany, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności rozważenia wymaga zarzut nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji art. 379 pkt 5 k.p.c. spowodowanej pozbawieniem skarżącego możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) na skutek niezawiadomienia jego pełnomocnika o jedynym terminie rozprawy przed Sądem Okręgowym, co uniemożliwiło stawiennictwo powoda oraz jego pełnomocnika i przedstawienie stanowiska na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku.

Zgodnie z art. 379 pkt 5 k.p.c., nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Według ugruntowanego

orzecznictwa przytoczona podstawa nieważności postępowania jest spełniona, jeżeli z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła - wbrew swej woli - brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 z. 3, poz. 66; z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999 nr 5, poz. 41 - dodatek; z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 nr 12, poz. 220; z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, LEX nr 196607 i z dnia 22 maja 2014 r., IV CSK 545/13, LEX nr 1483413). Sytuacja taka zachodzi między innymi wtedy, gdy wady zawiadomienia o terminie rozprawy, jedynej albo bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia, uzasadniały odroczenie rozprawy, a sąd rozpoznał sprawę i wydał orzeczenie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNC 1975 nr 5, poz. 84; z dnia 15 stycznia 1999 r., II CKN 139/98, LEX nr 1214381; z dnia 6 marca 2002 r., III RN 12/01, LEX nr 564475.; z dnia 8 stycznia 2004 r., I CK 19/03, LEX nr 567318; z dnia 15 grudnia 2006 r., I PK 122/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 325; z dnia 7 lutego 2013 r., II CSK 325/12, LEX nr 1293950).

Z akt sprawy wynika, że zawiadomienie o terminie rozprawy w dniu 9 marca 2017 r. (jedynej i bezpośrednio poprzedzającej wyrok Sądu drugiej instancji) wysłane zostało na nieaktualny adres pełnomocnika powoda. W rezultacie pełnomocnik powoda nie został zawiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej i ani on, ani powód nie stawili się rozprawie. Należy zatem uznać, że nieobecność pełnomocnika procesowego powoda na rozprawie była spowodowana uchybieniami Sądu drugiej instancji w zakresie doręczania pism sądowych i zawiadomień stronie reprezentowanej przez pełnomocnika procesowego (art. 133 § 3 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.).

Postępowanie apelacyjne ma charakter merytoryczny (por. stanowiącą zasadę prawną uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55). W przepisach dotyczących apelacji nie ma mowy o rozpoznawaniu sprawy w granicach podniesionych przez skarżącego zarzutów lub powołanych nowych faktów lub

dowodów. Wynika to z istoty rozwiązań dotyczących apelacji. W odróżnieniu od podstaw kasacyjnych zarzuty apelacji nie wiążą zarówno skarżącego, jak i sądu drugiej instancji. Mogą one być zmieniane w toku postępowania apelacyjnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 r., III CKN 812/98, OSNC 2000 nr 10, poz. 193; z dnia 12 stycznia 2010 r., III CSK 87/09, LEX nr 677767 oraz uzasadnienie przywołanej wyżej uchwały III CZP 49/07). W związku z powyższym potrzeba prawidłowego zawiadomienia stron (pełnomocników) o terminie rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku ma również istotne znaczenie w postępowaniu apelacyjnym, bowiem udział w niej umożliwia obronę swoich praw.

Stwierdzenie nieważności postępowania apelacyjnego uzasadniało - w oparciu o art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. - uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Uwzględnienie zarzutu nieważności postępowania powoduje, że bezprzedmiotowe jest rozważanie pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.